

POSTANOWIENIE

Dnia 4 października 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Irena Gromska-Szuster (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dariusz Zawistowski

SSN Tadeusz Żyznowski

w sprawie z powództwa B.W.

przeciwko R.W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 4 października 2006 r.,

zażalenia powódki na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 25 kwietnia 2006 r., sygn. akt [...],

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Zarządzeniem z dnia 29 marca 2006 r. Sąd Apelacyjny zwrócił zawarty w skardze kasacyjnej z dnia 3 marca 2006 r. wniosek powódki o zwolnienie od kosztów sądowych wskazując, że wbrew wymaganiom art. 102 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398), reprezentujący powódkę adwokat nie załączył do wniosku oświadczenia o stanie rodzinnym i majątkowym powódki, co zgodnie z art. 102 ust. 4 tej ustawy prowadzi do zwrotu wniosku bez wzywania do jego uzupełnienia. Jednocześnie postanowieniem z tej samej daty, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 130² § 3 k.p.c. w zw. z art. 126 pkt 12 u.k.s.c. z 2005 r. odrzucił skargę kasacyjną, jako podlegającą opłacie stosunkowej i wniesioną przez adwokata bez uiszczenia tej opłaty.

Pełnomocnik powódki wniósł zażalenie na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej zarzucając, że Sądowi Apelacyjnemu znana była sytuacja majątkowa i rodzinna powódki z dokumentów załączonych do poprzednich, uwzględnianych wniosków o zwolnienie od opłat sądowych. Ponadto stwierdził, że po wydaniu zarządzenia o zwrocie zawartego w skardze kasacyjnej wniosku o zwolnienie od opłat od tej skargi, Sąd powinien zastosować art. 112 u.k.s.c. z 2005 r. i wstrzymując toczące się postępowanie wezwać pełnomocnika powódki do uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej, bowiem równoczesne zwrócenie wniosku o zwolnienie od opłat i odrzucenie skargi uniemożliwiło powódce wywiązanie się z obowiązku fiskalnego.

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 25 kwietnia 2006 r. Sąd Apelacyjny odrzucił powyższe zażalenie wskazując, że zgodnie z art. 19 ust. 3 pkt 2 u.k.s.c. z 2005 r. od zażalenia powinna być uiszczona opłata stosunkowa w wysokości 1/5 opłaty od pozwu, to jest w kwocie 1000 zł. Tymczasem zażalenie zostało opłacone kwotą 40 zł., wobec czego zgodnie z art. 130² ust. 1 i 3 k.p.c., jako wniesione przez adwokata, podlegało odrzuceniu bez wzywania do uzupełnienia opłaty.

W zażaleniu na powyższe postanowienie pełnomocnik powódki, wnosząc o jego uchylenie, zarzucił naruszenie art. 19 ust. 3 pkt 2 w zw. z art. 99 u.k.s.c. z 2005 r. i stwierdził, że ponieważ zażalenie na postanowienie o odrzuceniu skargi

kasacyjnej było oczywiście uzasadnione, nie podlegało opłacie sądowej, a zatem nie było podstaw do wydania zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wobec tego, że w rozpoznawanej sprawie skarga kasacyjna, wszczynająca postępowanie w nowej instancji, wniesiona została już po wejściu w życie ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398), do obowiązku uiszczenia opłat sądowych stosuje się przepisy tej ustawy, co wynika z treści jej art. 149.

Zgodnie z art. 2 i art. 3 ust. 1 ustawy strona wnosząca zażalenie obowiązana jest uiścić opłatę sądową, która w rozpoznawanej sprawie o prawa majątkowe jest opłatą stosunkową i stosownie do art. 19 ust. 3 pkt 2 w związku z art. 13 ustawy wynosi piątą część opłaty stanowiącej 5% wartości przedmiotu sporu, co przy wskazanej wartości przedmiotu sporu 100 000 zł odpowiada kwocie 1000 zł. Z uwagi na to, że zażalenie na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej wniósł adwokat i nie zawierało ono wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, jak również nie toczyło się postępowanie w przedmiocie zwolnienia od takich kosztów, a to wobec nie podlegającego zaskarżeniu zwrotu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, zawartego w skardze kasacyjnej – zażalenie na postanowienie o odrzuceniu skargi powinno zostać opłacone przy jego wnoszeniu kwotą 1000 zł, bez wzywania do uiszczenia tej opłaty. Wobec tego, że nie zostało ono opłacone właściwą opłatą stosunkową, podlegało odrzuceniu, zgodnie z art. 130² § 3 k.p.c., który został wprowadzony do kodeksu postępowania cywilnego na podstawie art. 126 pkt 12 u.k.s.c. z 2005 r.

Wyjątek od zawartej w powyższych przepisach zasady podlegania opłacie wnoszonych zażaleń zawiera art. 99 ustawy stanowiący, że nie pobiera się opłaty sądowej, a uiszczoną zwraca, jeżeli zażalenie wniesione na zarządzenie przewodniczącego o zwrocie pisma, albo na postanowienie sądu o odrzuceniu środka zaskarżenia, sąd uzna za oczywiście uzasadnione.

Z przepisu tego wynika po pierwsze, że zażalenie musi być oczywiście uzasadnione, a po wtóre, że o tym, czy zażalenie jest oczywiście uzasadnione decyduje sąd, a nie strona przy jego wnoszeniu. Reprezentowana przez adwokata lub radcę prawnego strona wnosząca zażalenie na postanowienie o odrzuceniu

środka zaskarżenia, jeżeli uważa, że jest ono oczywiście uzasadnione i dlatego nie zostało przez nią opłacone, powinna powołać się na to w zażaleniu, wskazując, że nie uiściła wymaganej opłaty dlatego, że uważa zażalenie za oczywiście uzasadnione i przedstawić swoje argumenty w tym przedmiocie.

Wniesione przez pełnomocnika powódki zażalenie na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej nie spełnia tych wymagań. Przede wszystkim brak w nim stwierdzenia, że skarżąca uważa je za oczywiście uzasadnione i dlatego nie uiszcza wymaganej opłaty sądowej, a fakt, że opłata w kwocie 40 zł. została jednak uiszczona i w zażaleniu nie powołano się na jego oczywistą zasadność, nie pozwalał na stwierdzenie, że powódka odwołuje się do sytuacji określonej w art. 99 u.k.s.c. z 2005 r.

Po wtóre zażalenie powódki na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej nie może być uznane za oczywiście uzasadnione. Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 20 maja 1999 r. II UZ 58/99 (OSNP 2000/15/602) zażalenie jest oczywiście uzasadnione wtedy, gdy wadliwość zaskarżonego postanowienia jest zauważalna od razu, bez potrzeby dokonywania jego głębszej analizy. Postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 29 marca 2006 r. o odrzuceniu skargi kasacyjnej z pewnością nie może być uznane za oczywiście błędne. Skoro bowiem adwokat nie dołączył do zawartego w skardze kasacyjnej wniosku o zwolnienie od opłaty sądowej oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku i dochodach powódki, ani nawet nie powołał się na takie oświadczenie znajdujące się już w aktach sprawy, to zgodnie z art. 102 ust. 4 u.k.s.c z 2005 r. obowiązkiem przewodniczącego było wydanie zarządzenia o zwrocie wniosku, bez wzywania o uzupełnienie jego braku. Na wydane w tym przedmiocie zarządzenie przewodniczącego sądu drugiej instancji nie przysługuje zażalenie, bowiem nie jest to orzeczenie kończące postępowanie w sprawie (orzeczeniem takim jest postanowienie o odrzuceniu środka odwoławczego wobec nie uiszczenia opłat). Zarządzenie przewodniczącego z dnia 29 marca 2006 r. o zwrocie wniosku powódki o zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej stało się zatem od razu prawomocne, a zwrócony wniosek nie wywołał żadnych skutków prawnych (art. 130 § 2 zd. drugie k.p.c.). Nie toczyło się więc postępowanie o zwolnienie od kosztów sądowych. Już tylko z tej przyczyny nie mógł mieć w sprawie zastosowania

powołany w rozpoznawanym zażaleniu przepis art. 112 u.k.s.c. z 2005 r. Dodatkowo trzeba też wskazać, że wbrew stanowisku skarżącej, przewidziane w tym przepisie wstrzymanie biegu toczącego się postępowania w razie zgłoszenia w pozwie lub przed wytoczeniem powództwa wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, nie odnosi się do takiego wniosku zgłoszonego w środkach odwoławczych, a przepis art. 18 ust. 2 u.k.s.c. z 2005 r., dotyczący pobierania opłat, nic w tym przedmiocie nie zmienia. Stanowi on bowiem jedynie, że przepisy ustawy, przewidujące pobranie opłaty od pozwu lub wniosku wszczynającego postępowanie w sprawie, stosuje się również do opłaty od apelacji, skargi kasacyjnej, skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (...), chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Nie dotyczy zatem zasady określonej w art. 112 u.k.s.c. z 2005 r., zgodnie z którą zgłoszenie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych oraz wniesienie środka odwoławczego od postanowienia o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych nie wstrzymuje biegu postępowania, chyba że chodzi o zwolnienie powoda od kosztów sądowych na skutek wniosku zgłoszonego w pozwie lub przed wytoczeniem powództwa, co jest oczywiste i nie odnosi do środków odwoławczych.

Rozważając na koniec twierdzenie skarżącej, iż Sąd Apelacyjny, zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego zajętym w postanowieniu z dnia 15 października 1997 r. III CZ 70/97 (OSNC 1998/3/45), powinien po zarządzeniu zwrotu wniosku o zwolnienie od wpisu od skargi kasacyjnej, wezwać pełnomocnika powódki do uiszczenia wpisu od tej skargi, należy stwierdzić, że wskazane stanowisko Sądu Najwyższego dotyczy sytuacji prawomocnego oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych zawartego w piśmie podlegającym opłacie stałej, wniesionym przez adwokata lub radcę prawnego, a nie sytuacji zwrotu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Są to dwie różne sytuacje o różnych skutkach procesowych i, co najwyżej, można by rozważać dopuszczalność odpowiedniego zastosowania argumentacji przyjętej przez Sąd Najwyższy we wskazanym orzeczeniu do sytuacji zwrotu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Jednakże już sam fakt, że zagadnienie to budzi wątpliwości i nie zostało rozstrzygnięte w doktrynie ani orzecznictwie, nie pozwala uznać, że postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 29 marca 2006 r. o odrzuceniu skargi kasacyjnej jest oczywiście wadliwe, skoro

wskazane na wstępie przepisy art. 102 ust. 3 u.k.s.c. z 2005 r oraz art. 130² § 3 k.p.c. uzasadniają odrzucenie wprost skargi kasacyjnej, nie opłaconej opłatą stosunkową w sytuacji zwrotu wniosku o zwolnienie od tej opłaty.

Z tych wszystkich względów brak podstaw do przyjęcia, że w odniesieniu do zażalenia na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 29 marca 2006 r. o odrzuceniu skargi kasacyjnej, zachodziła sytuacja wskazana w art. 99 u.k.s.c. z 2005 r., uzasadniająca nie uiszczenie opłaty sądowej od tego zażalenia. Prawidłowo zatem Sąd Apelacyjny zaskarżonym postanowieniem z dnia 25 kwietnia 2006 r. zażalenie to odrzucił na podstawie art. 130 § 3 k.p.c.

Biorąc to pod uwagę Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., oddalił zażalenie.